

José Manuel Durão Barroso
Předseda Evropské komise

Projev o stavu Unie 2012

Plenární zasedání Evropského Parlamentu / Štrasburk
12. září 2012

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

1. Analýza situace

je mi ctí, že dnes před vámi mohu již potřetí proslovit projev o stavu Unie,

a to v době, kdy se Evropská Unie stále nachází v krizi –

krizi finanční a ekonomické i sociální. Ale také v politické krizi, krizi důvěry.

U kořenů této krize stojí:

- nezodpovědné praktiky ve finančním sektoru,
- neudržitelný veřejný dluh, a
- nedostatek konkurenceschopnosti v některých členských státech.

S vlastními strukturálními problémy se potýká i euro. Jeho struktura již neplní svou funkci. Nerovnováhy se vyostřují.

Nyní se situace napravuje, ale je to bolestivý a obtížný úkol. Občané jsou frustrováni a také mají strach, protože cítí, že jejich způsob života je ohrožen.

Smysl pro spravedlnost a pro rovnoprávnost mezi členskými státy je narušován. Jak může existovat rovnoprávnost mezi evropskými občany bez rovnoprávnosti mezi členskými státy?

V posledních čtyřech letech jsme přijali mnoho odvážných rozhodnutí s cílem tuto systémovou krizi vyřešit. Přes veškeré úsilí ale naše reakce zatím nedokázaly přesvědčit občany, trhy ani naše mezinárodní partnery.

A já se ptám, proč? Protože opakovaně dopouštíme, aby se šířily pochybnosti. Pochybnosti, zda jsou některé země opravdu připraveny k reformám a k obnově konkurenceschopnosti. Pochybnosti, zda jiné země jsou opravdu ochotny stát při sobě, aby euro a evropský projekt nebylo možno zvrátit.

Příliš často jsme byli svědky začarovaného kruhu. Nejprve na evropských summitech přijmeme velmi důležitá rozhodnutí o naší budoucnosti. Ale již druhý den slyšíme některé z těch samých lidí, kteří je podpořili, jak je podkopávají. Podle jejich názoru buď zacházejí příliš daleko, nebo naopak nejsou dost ambiciózní. Důsledkem je podlomení důvěryhodnosti, narušení důvěry.

Je nepřipustné prezentovat evropské summity jako boxerské zápasy, kde vítěz pošle soupeře úderem k zemi. Nemůžeme být členy stejné Unie a přitom tento fakt ignorovat. Nemůžeme ohrozit devět dobrých rozhodnutí jedním činem či prohlášením zpochybňujícím vše, čeho jsme dosáhli.

Toto je, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, podstata politické krize důvěry v Evropě. Pokud se političtí činitelé neřídí vlastními pravidly ani rozhodnutími, která sami přijali, jak dokáží přesvědčit ostatní o svém odhodlání krizi společně vyřešit?

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

2. Výzva – nová filosofie pro Evropu

krize důvěry je politickou krizí. Dobrá zpráva je, že v demokracii neexistuje žádný politický problém, který bychom nemohli politickou cestou vyřešit.

Dnes bych s vámi tedy chtěl diskutovat o zásadních politických otázkách – kde nyní stojíme a jak musíme pokročit vpřed. Soustředím se na politický směr a na vizi, z níž budou vycházet naše politická rozhodnutí.

Samozřejmě nemám v úmyslu vyjmenovávat jednotlivá rozhodnutí. Právě dostáváte dopis o bezprostředních prioritách Komise, který jsem zaslal předsedovi Evropského parlamentu. O těchto prioritách budeme diskutovat na podzim, před přijetím pracovního programu Komise.

Dnes vám přináším tento vzkaz: Evropa potřebuje nový směr. Tento směr ale nemůže stavět na starých myšlenkách. Evropa potřebuje novou filosofii.

Když hovoříme o krizi (a o krizi mluvíme všichni), jsme si opravdu vědomi všech důsledků naší činnosti? Když mluvíme o globalizaci, kterou se všichni také velmi zabýváme, opravdu jsme zvažili

její dopad na postavení každého z našich členských států?

Východiskem nové filosofie pro Evropu je vyvodit skutečně všechny důsledky z výzev, s nimiž se potýkáme a které zásadně mění náš svět.

Východiskem je přestat se snažit odpovědět na otázky budoucnosti s nástroji z minulosti.

Od počátku krize jsme opakovaně svědky toho, že propojené globální trhy reagují rychleji než roztržité národní politické systémy, a proto jsou mocnější. Tato skutečnost podkopává důvěru občanů v politické rozhodování a přizívá populismus a extremismus v Evropě i jinde na světě.

Realitou je, že členské státy EU samotné již nedokáží účinně udávat směr v propojeném světě. Zároveň ale dosud neposkytly své Unii – naší Unii – nástroje, jak se s touto novou realitou vypořádat. Nyní se nacházíme ve fázi přechodu, ve zlomovém okamžiku, který si vyžaduje rozhodnost a vedení.

Ano, kvůli globalizaci potřebujeme sjednocenější Evropu.

Větší jednota vyžaduje hlubší integraci.

Podmínkou hlubší integrace je více demokracie, konkrétně evropské demokracie.

Pro nás v Evropě to znamená především akceptovat, že jsme všichni na stejné lodi.

Znamená to uvědomit si, že máme společné evropské zájmy.

Znamená to také přijmout fakt, že naše osudy na sobě závisejí.

A znamená to také ptát se po skutečném smyslu společné odpovědnosti a solidarity.

Od lodní posádky uprostřed běsnící bouře se vyžaduje minimálně bezvýhradná loajalita.

Jedině tak dokážeme udržet krok se rytmem změn. Jedině tak dosáhneme nezbytného vlivu a efektivity, abychom se stali globálním hráčem. Jedině tak dokážeme ochránit naše hodnoty – protože se jedná i o otázku hodnot – v měnícím se světě.

Ve 20. století se mohla stát světovou velmocí země s pouhými 10 či 15 miliony obyvatel. Ve 21. století i ty největší evropské země riskují, že ztratí na významu vedle světových gigantů jako USA nebo Čína.

Dějiny se zrychlují. Británii trvalo 155 let zdvojnásobit HDP na hlavu, USA 50 let a Čína to dokázala za pouhých 15 let. Podívejte se však na některé naše nové členské státy. Uvidíte, že probíhající ekonomická transformace je srovnatelně ohromující.

Evropa má k dispozici veškeré prostředky. A fakticky jich má mnohem více než předchozí generace, které se potýkaly s podobnými či ještě většími problémy.

Musíme ale podle toho jednat a společně všechny tyto zdroje mobilizovat.

Je načase spojit ambice s rozhodnutími a činy.

Je načase skoncovat s nesystematickými reakcemi a zmatkem.

Je načase poučit se z historie a vytvořit naší Evropě lepší budoucnost.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

3. Reakce na situaci – „rozhodující pakt“ pro Evropu

co po vás dnes požaduji a co vám předkládám, je „rozhodující pakt“ pro Evropu.

Rozhodující pakt o promítnutí našich hodnot, naší svobody a naší prosperity do globalizovaného světa budoucnosti. Pakt, který vyvažuje potřebu udržet naše sociálně tržní ekonomiky s nutností jejich reformy. Pakt, který stabilizuje hospodářskou a měnovou unii, podpoří udržitelný růst a obnoví konkurenceschopnost. Pakt, který vytvoří smlouvu o důvěře mezi našimi zeměmi, mezi členskými státy a evropskými institucemi, mezi sociálními partnery i mezi občany a Evropskou unií.

Co je obsahem tohoto rozhodujícího paktu:

Nesmíme ponechat žádný prostor pochybnostem o integritě Unie či o nezvratitelnosti eura. Zranitelnější země nesmí zavdat příčinu k pochybnostem o své ochotě reformovat či o svém smyslu pro odpovědnost. Silnější země naopak nesmí dopustit pochybnosti o své ochotě držet pospolu, ani o svém smyslu pro solidaritu. My všichni musíme dát jasně najevo, že jsme odhodláni k reformám. Ke SPOLEČNÝM REFORMÁM.

Myšlenka, že můžeme růst bez reforem nebo že můžeme prosperovat sami, je jednoduše falešná. Musíme pochopit, že v této situaci jsme spolu a že ji musíme vyřešit společně.

Tento rozhodující pakt vyžaduje, abychom dokončili prohloubenou a skutečnou hospodářskou unii na základě politické unie.

a) Hospodářská unie:

Začněme evropským hospodářstvím.

Zprvė potřebujeme růst. Udržitelný růst.

Růst je klíčovým zdrojem pro náš evropský sociálně-tržní model: vytváří pracovní místa a je základem pro naši životní úroveň. Růst si ale udržíme pouze tehdy, pokud budeme více konkurenceschopní.

Na vnitrostátní úrovni to znamená provést strukturální reformy, které se po desetiletí odkládaly. Modernizovat veřejnou správu. Omezit rozhazovačnost. Vypořádat se se zjištnými zájmy a nepřiměřenými výsadami. Reformovat trh práce a vyvážit na něm poměr mezi jistotou a flexibilitou. A zajistit udržitelnost sociálních systémů.

Na evropské úrovni musíme rozhodněji odstraňovat překážky, ať už fyzické, ekonomické, nebo digitální.

Musíme dovršit jednotný trh.

Musíme snížit naši energetickou závislost a využít potenciálu obnovitelných zdrojů energie.

Podpora konkurenceschopnosti v odvětvích, jako je energetika, doprava či telekomunikace, by otevřela prostor pro zdravou konkurenci, přispěla k inovacím a přinesla snížení cen pro spotřebitele i podniky.

Komise brzy předloží Akt o jednotném trhu II. V zájmu prosperity jednotného trhu bude Komise nadále odhodlaně a neústupně hájit svá pravidla v oblasti hospodářské soutěže a obchodu. Upřímně řečeno, členské státy – pokud by se to nechalo jen na nich – by podle mě tlaku velkých korporací či mohutných vnějších sil podlehly.

Musíme vytvořit evropský trh práce a umožnit lidem pracovat v jiné zemi tak jako doma.

Musíme zkoumat možnosti zeleného růstu a být mnohem efektivnější ve využívání zdrojů.

Musíme být mnohem ambicióznější, pokud jde o vzdělávání, výzkum, inovace a vědu.

Evropa je světovým lídrem v klíčových odvětvích, jako je letectví, automobilový průmysl, léčiva a inženýrství, ve kterých má na světovém trhu více než třetinový podíl. Produktivita průmyslu se za poslední desetiletí i přes hospodářské zpomalení zvýšila o 35 %. A v současné době závisí 74 milionů pracovních míst na výrobě. Začínající podniky v EU vytvoří každým rokem více než 4 miliony pracovních míst. Toto musí být základ pro investice do naší nové průmyslové politiky a při vytváření takového prostředí, které podporuje podnikání a malé firmy.

Znamená to zjednodušit daňové prostředí pro podniky a učinit ho atraktivnějším pro investory. Z lepší daňové koordinace by profitovaly všechny členské státy.

Potřebujeme rovněž aktivní obchodní politiku a otevírat nové trhy.

Zde leží potenciál evropské ekonomiky. Zde leží zlatý důl, který je stále třeba plně prozkoumat. Výrazně nás může posunout plné provádění Paktu pro růst a zaměstnanost dohodnutého na červnovém zasedání Evropské rady.

A mohli bychom se dostat i dále - s realistickým, a přesto ambiciózním rozpočtem Evropské unie, jenž bude vyhrazen na investice, růst a reformy. Vyjasněme si to. Evropský rozpočet je nástrojem pro investice a růst v Evropě. Komise a tento Parlament a vůbec všechny proevropské síly - protože většina členských států náš návrh podporuje - nyní musí zachovat jednotu a podpořit správný víceletý finanční rámec, který nás bude doprovázet do roku 2020. Pro členské státy bude znamenat malou zátěž, zejména díky navrhovanému systému vlastních zdrojů. Zato by přinesl výrazný stimul pro jejich ekonomiky, jejich regiony, malé a střední podniky, pro vědecké pracovníky, studenty či pro mladé lidi hledající zaměstnání.

Jedná se o rozpočet pro růst, pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost mezi členskými státy a v rámci členských států.

Jedná se o rozpočet, který přispěje k dovršení jednotného trhu, a to překonáváním rozdílů v naší energetické, dopravní a telekomunikační infrastruktuře prostřednictvím nástroje pro propojení Evropy.

Jedná se o rozpočet pro moderní a prorůstové zemědělství, v němž jde o zajišťování potravin ruku v ruce s udržitelným rozvojem venkova.

Jedná se o rozpočet, který bude prostřednictvím programu Horizont 2020 podporovat Evropu inovací a Evropu s intenzivním výzkumem. Protože takový výzkum s celoevropským rozsahem potřebujeme.

Některé členské státy přitom podstoupí skutečnou zkoušku důvěryhodnosti. Jsem zvědav, zda ty členské státy, jež neustále hovoří o investicích a růstu, nyní podpoří rozpočet pro růst na evropské úrovni.

Rozpočet je rovněž nástrojem pro podporu investic v rámci naší strategie růstu, Evropa 2020, kterou nyní potřebujeme více než kdy jindy.

Evropa 2020 je způsobem, jak modernizovat a udržet evropské sociálně-tržní hospodářství.

Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

naš program strukturálních reforem vyžaduje velké úsilí o vyrovnávání rozdílů. To se neobejde bez spravedlivého a rovného přístupu. Protože nerovnost není udržitelná.

V některých částech Evropy jsme svědky naléhavé sociální situace.

Nárůstu chudoby a vysoké míry nezaměstnanosti zejména mezi mladými lidmi.

Proto musíme posílit sociální soudržnost, což je znak, kterým se evropská společnost odlišuje od jiných modelů.

Podle některých je kvůli krizi evropský sociální model mrtvý. Podle mě tomu tak není.

Jistě, musíme reformovat naše ekonomiky a modernizovat systémy sociální ochrany. Ale účinný systém sociální ochrany, jenž pomáhá potřebným, přece není překážkou prosperity. Naopak je její nedílnou součástí. Právě ty evropské země, které mají nejúčinnější systémy sociální ochrany a nerozvinutější sociální partnerství, patří k nejúspěšnějším a nejkonkurenceschopnějším ekonomikám na světě.

Se spravedlivostí a rovností jsou spojeny i šance pro mladé lidi. Mnohé už bylo vykonáno. A před koncem tohoto roku Komise předloží v této oblasti balíček návrhů, kterým se zavede systém záruk pro mladé lidi a kvalitativní rámec pro odborné vzdělávání.

Spravedlivost a rovnost rovněž znamená vytvoření lepších a spravedlivějších daňových systémů.

Zastavení daňových podvodů a daňových úniků by přineslo miliardy navíc pro veřejné pokladny v celé Evropě.

Proto se bude Komise zasazovat o dohodu nad revidovanou směrnicí o zdanění příjmů z úspor a o mandát k vyjednání důslednějších dohod o zdanění příjmů z úspor se třetími zeměmi. Jejich dokončení by představovalo důležitý zdroj zákonných daňových výnosů.

Komise se bude nadále zasazovat i o zavedení spravedlivé a ambiciózní daně z finančních transakcí, díky které by daňoví poplatníci profitovali z finančního sektoru, a nikoliv pouze finanční sektor z daňových poplatníků. Nyní, kdy je jasné, že příslušné dohody lze dosáhnout pouze prostřednictvím posílené spolupráce, Komise vynaloží veškeré úsilí, aby se ve spolupráci s členskými státy, jež o to stojí, pokročilo v této otázce rychle a efektivně kupředu. Protože jde o spravedlivost. A spravedlivost je základní podmínkou k tomu, aby byly nezbytné hospodářské reformy sociálně a politicky přijatelné. A hlavně, spravedlivost je otázkou sociálního smíru.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

v důsledku krize padla významná rozhodnutí. Po celé Evropské unii se přijímají reformní a konsolidační opatření. Jsou zaváděny finanční pojistky a evropské orgány soustavně dokazují, že za eurem stojí.

Komise si je velmi dobře vědoma toho, že ve členských státech, které provádějí náročné reformy, panuje svízelná situace a jsou přijímány obtížné a často velmi bolestné změny. Avšak k lepší budoucnosti můžeme dojít pouze pomocí těchto reforem. Měly být provedeny již dávno. Návrat k předchozímu stavu je jednoduše nemožný.

Komise bude nadále co nejusilovněji tyto státy podporovat a pomáhat jim s oživením růstu a zaměstnanosti, například prostřednictvím přeprogramování prostředků ze strukturálních fondů.

Dovolte mi říci pár slov o Řecku. Pevně věřím, že je zde šance, že na podzim dojde v Řecku k obratu situace. Pokud Řecko rozptýlí všechny pochybnosti o svém odhodlání k reformám, ale také pokud ostatní státy rozptýlí všechny pochybnosti o svém odhodlání udržet Řecko v eurozóně, dosáhneme toho.

Jsem přesvědčen, že dostojí-li Řecko svým závazkům, mělo by zůstat v eurozóně jako člen naší evropské rodiny.

Zajistit stabilitu eurozóny je naším nejakutnějším úkolem, za který nesou společnou odpovědnost členské státy a orgány Společenství. Evropská centrální banka nemůže a nebude financovat jednotlivé státy. Avšak pokud kanály měnové politiky nefungují tak, jak mají, má Komise za to, že Evropská centrální banka má mandát přijmout nezbytná opatření, například na sekundárních trzích se státními dluhopisy. Evropská centrální banka má nejen právo, ale i povinnost obnovit integritu měnové politiky. Coby nezávislá instituce má samozřejmě právo sama rozhodovat o tom, jaká opatření provede a za jakých podmínek. Ale všichni aktéři, a myslím tím opravdu všechny aktéry, by měli respektovat nezávislost Evropské centrální banky.

Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

mluvil jsem o hospodářských opatřeních, která musíme neprodleně realizovat. Jde o nezbytné kroky. To však nepostačuje. Musíme jít dále.

Musíme dokončit hospodářskou a měnovou unii. Musíme vytvořit bankovní unii a fiskální unii a související institucionální a politické mechanismy.

Komise dnes předkládá legislativní návrhy na jednotný evropský mechanismus dohledu, který představuje základní kámen na cestě k bankovní unii.

V krizi vyšlo najevo, že ač se banky staly nadnárodními institucemi, pravidla a dohled jsou i nadále vnitrostátní. A jakmile se věci pokazily, účet dostali k zaplacení daňoví poplatníci.

Za poslední čtyři roky EU přepracovala pravidla pro banky, a zaujala tak v celosvětovém měřítku přední pozici v plnění závazků přijatých v rámci G-20. Pouhá koordinace však již nestačí – musíme přistoupit ke společným rozhodnutím v oblasti bankovního dohledu, a to v rámci eurozóny.

Dnes navržený jednotný mechanismus dohledu vytvoří posílenou architekturu, v níž bude mít ústřední úlohu Evropská centrální banka, a náležitě upraví spolupráci s Evropským orgánem pro bankovníctví, což obnoví důvěru v bankovní dohled v eurozóně.

Půjde o dohled nad všemi bankami v eurozóně. Dohled musí být schopen dohlédnout všude, jelikož systémová rizika se mohou skrývat v kterékoliv finanční instituci, nejen v takzvaných systémově relevantních bankách. Samozřejmě půjde o systém, do něhož budou plně zapojeny vnitrostátní orgány dohledu.

Balíček se skládá ze dvou spolu souvisejících právních nástrojů; jeden se týká Evropské centrální banky, druhý Evropského orgánu pro bankovníctví. Je jasné, že tento Parlament bude hrát zásadní roli v přijímání nového mechanismu, a po přijetí mechanismu i v jeho demokratické kontrole.

Jedná se o klíčový první krok směrem k bankovní unii, kterou jsem zde navrhl v červnu. Zavedení evropského orgánu dohledu je nyní hlavní prioritou, jelikož představuje podmínku pro lepší zvládání bankovních krizí, od řešení problémů bank po pojištění vkladů.

Souběžně bude Komise nadále pracovat na reformě bankovního sektoru, aby bylo zajištěno, že tento sektor plní své funkce v odpovědném financování reálné ekonomiky. To znamená lepší dlouhodobé financování pro malé a střední podniky a další společnosti. To znamená pravidla o referenčních indexech, abychom nemuseli být opět svědky manipulace s bankovními úrokovými sazbami, jež postihuje společnosti i držitele hypoték. To znamená právní předpisy, které zajistí spravedlivé zacházení bank se zákazníky a jiný pohled na strukturu bankovních činností s cílem vyloučit příslušná rizika.

Ve všech těchto otázkách hraje tento Parlament zásadní úlohu. Úsilím Komise je pracovat s vámi v úzkém partnerství.

Existuje ale ještě druhý element hlubší hospodářské unie, a tím je přechod k fiskální unii.

Je pro něj jasný důvod: ekonomická rozhodnutí jednoho členského státu mají dopad na ostatní státy. Proto potřebujeme intenzivnější koordinaci hospodářské politiky.

Potřebujeme silnější a závaznější rámec pro vnitrostátní rozhodování v případě klíčových hospodářských politik, což je jediný způsob, jak předejít nerovnováze. I když bylo v této oblasti vykonáno již mnohé, například díky balíčku šesti právních aktů týkajících se správy ekonomických záležitostí a doporučením pro jednotlivé země, je třeba provést další nezbytné kroky a propojit konkrétní podmínky s konkrétními pobídkami, aby byla hospodářská a měnová unie opravdu udržitelná.

Pro dosažení trvalých výsledků musíme vyvinout řádnou správu ekonomických záležitostí Společenství spolu se skutečnou a věrohodnou fiskální kapacitou Společenství.

Nemusíme k tomu rozdělovat instituce nebo vytvářet nové. Naopak, v zájmu rychlosti a účinnosti je nejlepším způsobem spolupracovat se stávajícími orgány a jejich prostřednictvím: Evropská komise

jako nezávislý evropský orgán, kontrolovaná Evropským parlamentem jako parlamentním zastoupením na evropské úrovni.

Právě v tomto rámci mohou pak časem být přijímány kroky ke skutečně sdílenému umořování dluhů a emisi dluhopisů.

Takže ekonomická reforma spojená se skutečnou hospodářskou a měnovou unií: to jsou dva motory, díky nimž se naše loď posune dál.

Komise ještě na podzim předloží plán na prohloubení hospodářské a měnové unie.

Plán bude předložen Parlamentu. Protože tyto otázky musí být prodiskutovány se zástupci lidu.

Zároveň bude sloužit jako základ pro debatu na prosincovém zasedání Evropské rady, která bude připravena na základě zprávy, k jejímuž předložení byli vyzváni předseda Evropské rady, já a prezident Evropské centrální banky a předseda Euroskupiny.

Tento plán představí nástroje a právní alternativy pro provedení příslušných návrhů s tématy sahajícími od koordinace politik po fiskální kapacitu k umořování dluhů. Tam, kde to bude nutné – jako v případě společně a několikrát jištěného veřejného dluhu - bude uvádět nutné změny smluv, jelikož některé z těchto změn vyžadují změnu Smlouvy. V plánu budou opatření, jež bude třeba přijmout nejen v následujících několika týdnech či měsících, ale i v příštích letech.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

b) Politická unie:

Důvěryhodnost a udržitelnost hospodářské a měnové unie závisí v konečném důsledku na

institucích a politické struktuře, která je představuje.

Hospodářská a měnová unie proto vyvolává otázku politické unie a evropské demokracie, jež ji musí podporovat.

Chceme-li, aby byla hospodářská a měnová unie úspěšná, musíme sladit ambice s řádným načasováním. Již nyní musíme přijmout konkrétní kroky vedoucí ke vzniku politické unie.

Ocenil bych vytvoření evropského veřejného prostoru, v jehož rámci by probíhala diskuse a debata o evropské problematice z evropského hlediska. Do budoucna se nemůžeme snažit používat na evropské problémy pouze vnitrostátní řešení.

Tato diskuse musí probíhat v našich společnostech a mezi našimi občany. Dnes bych však chtěl apelovat rovněž na evropské intelektuály a představitele kulturního světa, aby se připojili k této debatě o budoucnosti Evropy. A vyzývám tímto i vás. Toto je stánek evropské demokracie. Musíme posílit úlohu Evropského parlamentu na celoevropské úrovni.

A musíme prosazovat to, aby se Evropský parlament a národní parlamenty náležitě doplňovaly a spolupracovaly.

Tohoto cíle nelze dosáhnout bez posílení úlohy evropských politických stran. Mezi politickými stranami v hlavních městech a evropskými politickými stranami zde ve Štrasburku velmi často existuje skutečná propast. Musíme si proto přiznat, že politická diskuse probíhá velmi často jen mezi národními politickými stranami. Ani v evropských volbách nevidáme na volebních lístcích jména evropských politických stran, ale sledujeme národní debatu mezi národními politickými stranami. Proto je zapotřebí, aby se posílil statut evropských politických stran. S hrdostí vám oznamuji, že dnes Komise schválila příslušný návrh.

K prohloubení panevropské politické diskuse by významným způsobem přispělo, kdyby evropské politické strany představily v rámci voleb do Evropského parlamentu v roce 2014 své kandidáty na pozici předsedy Komise. Je to možné provést i bez změny Smlouvy. Jednalo by se o rozhodující krok, který by dále osvětlil možnost evropských preferencí vyplývajících z těchto voleb. Vyzývám tímto politické strany, aby se zavázaly k přijetí tohoto kroku. Tyto evropské volby pak budou ještě evropštější.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

skutečná politická Evropská unie znamená, že musíme soustředit evropská opatření na reálné problémy, na nichž záleží a jež musí být řešeny na evropské úrovni. A upřímně řečeno, nelze vše ve stejné době považovat za prioritu. Zde je namístě určitá sebekritika.

Náležitá integrace znamená nový přístup k tomu, jaká je nejvhodnější míra přijímaných opatření. Subsidiarita představuje základní demokratickou koncepci a je zapotřebí ji uplatňovat.

Politická unie rovněž znamená, že musíme posílit základy, na nichž je Unie vybudována: dodržování našich základních hodnot, tj. právního státu a demokracie.

V uplynulých měsících jsme byli svědky toho, že v některých našich evropských státech došlo k ohrožení právní a demokratické struktury. Evropský parlament a Komise jako první na tuto situaci upozornily a sehrály rozhodující úlohu v zajištění kontroly těchto znepokojivých událostí.

Tyto události však rovněž ukázaly, že naše institucionální uspořádání má určitá omezení. Potřebujeme rozvinutější sadu nástrojů, tj. nejen volbu mezi „lehkou vahou“ politického přesvědčování a „jadernou alternativou“, kterou představuje článek 7 Smlouvy.

Z našeho závazku prosazovat právní stát vyplývá i záměr zřídit Úřad evropského veřejného žalobce, jak stanovují Smlouvy. Brzy předložíme příslušný návrh.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

politická unie přináší i povinnost aktivněji plnit naši globální úlohu. Sdílená suverenita v Evropě představuje větší suverenitu v celosvětovém měřítku.

V dnešním světě na velikosti záleží.

Rozhodujícím faktorem jsou sdílené hodnoty.

Evropským poselstvím proto musí být svoboda, demokracie, právní stát a solidarita. Stručně řečeno – naše evropské hodnoty.

Naši občané a nové světové uspořádání potřebují více než kdykoli před tím aktivní a vlivnou Evropu. Nejedná se pouze o nás. I zbývajícím částem světa záleží na tom, abychom uspěli. Evropu, která stojí za svými hodnotami. A Evropu, jež bojuje za své přesvědčení, že lidská práva nejsou luxusem rozvinutého světa a že by měla být považována za všeobecně platná.

Dramatická situace v Sýrii je připomínkou toho, že si nemůžeme dovolit stát stranou. Musí vzniknout nová a demokratická Sýrie. Jsme společně odpovědní za to, aby se tak stalo. Na splnění tohoto cíle se musíme podílet s těmi globálními hráči, na jejichž spolupráci záleží.

Svět potřebuje EU, která si zachovává své vedoucí postavení v oblasti rozvojové a humanitární pomoci. EU, která podporuje otevřené ekonomiky a zasazuje se proti protekcionismu a která je na čele boje proti změnám klimatu.

Svět potřebuje Evropu, která je schopná vysílat vojenské mise napomáhající stabilizovat situace v krizových oblastech. Je zapotřebí zahájit komplexní přezkum evropských možností a zahájit skutečně kolektivní plánování obranné politiky. Ano, potřebujeme posílit naši společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a společný přístup k záležitostem obrany, protože společně máme sílu i prostředky změnit svět ve spravedlivější místo, jehož základy spočívají v právním řádu a dodržování lidských práv.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci

4. Změna Smlouvy, rozměr 17/27 a rozšíření veřejné diskuse

a) Federace národních států – změna Smlouvy

Prohloubená a skutečná hospodářská a měnová unie, politická unie se soudržnou zahraniční a obrannou politikou v konečném důsledku znamená, že současná Evropská unie musí postoupit dále.

Nebojme se těch slov: musíme postoupit směrem k federaci národních států. To je to, co potřebujeme. To je naším politickým horizontem.

To je to, co musí být vodítkem pro naši práci v nadcházejících letech.

Volám dnes po federaci národních států. Nikoliv však po superstátu. Po demokratické federaci národních států, která může pomocí sdílené suverenity řešit naše společné problémy tak, aby každá

země a každý občan měli více možností, jak řídit svůj vlastní osud. Jde o Unii s členskými státy, a nikoliv proti nim. V éře globalizace přináší sdílená suverenity více síly, a nikoliv méně.

Řekl jsem úmyslně federace národních států, protože v této době plně obav bychom neměli nechat obranu národa výlučně na nacionalistech a populistech. Věřím v Evropu, ve které jsou lidé hrdí jednak na svůj národ, ale rovněž na to, že jsou Evropané, a na evropské hodnoty.

Pro vytvoření této federace národních států bude v konečném důsledku zapotřebí nová Smlouva.

Neříká se mi to snadno. Všichni jsme si velmi dobře vědomi, jak složité je dnes změnit smlouvu.

Celý proces je nutné dobře připravit.

Diskuse o změně smlouvy nás nesmí rozptýlit nebo zbrzdit při práci na tom, co je možné a nutné učinit již dnes.

Prohloubenou a skutečnou hospodářskou a měnovou unii lze zahájit podle stávajících Smluv, avšak dokončit ji bude možné pouze se změnami ve smlouvách. Začneme tedy ihned, ale myslíme v našich dnešních rozhodnutích na budoucnost.

Prvním krokem nesmí být pozměňování smlouvy. Musíme identifikovat politiky, které potřebujeme, a nástroje k jejich provádění. Až poté můžeme posoudit, jakých nástrojů se nám nedostává a jaké jsou způsoby nápravy.

A následně musí v celé Evropě proběhnout široká diskuse. Diskuse musí proběhnout před svoláním konventu a mezivládní konference a musí mít vskutku evropský rozměr.

Doby evropské integrace za tichého souhlasu občanů jsou nenávratně pryč. Evropa nemůže být technokratická, byrokratická ani diplomatická. Evropa musí být ještě více demokratická. Úloha Evropského parlamentu je zásadní, a proto mohou být tak rozhodující volby do Evropského parlamentu v roce 2014.

Před příštími volbami do Evropského parlamentu v roce 2014 představí Komise svůj návrh budoucího uspořádání Evropské unie. A předložíme explicitní představy o změnách Smlouvy, a to dostatečně v předstihu pro diskusi.

Uvedeme, jaké cíle se mají sledovat; způsoby, jakými mohou instituce učinit Evropskou unii otevřenější a demokratičtější; pravomoci a nástroje, díky nimž bude efektivnější; a model, jak z ní udělat unii pro obyvatele Evropy. Věřím, že potřebujeme skutečnou diskusi a v demokracii jsou volby na evropské úrovni tím nejlepším způsobem, jak diskutovat o naší budoucnosti a našich cílech.

b) Rozměr 17/27

Vážený pane předsedo, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

nejde jen o diskusi v rámci eurozónu v její stávající podobě.

Přestože pro eurozónu a její členy je hlubší integrace nevyhnutelná, měl by tento projekt zůstat přístupný pro všechny členské státy.

Budu v této otázce zcela otevřený: v Evropě nepotřebujeme, aby nás rozdělávaly další zdi! Protože Evropská unie je silnější jako celek při zachování integrity svého jednotného trhu, svého členství a svých orgánů.

K účasti nebude nikdo nucen. A nikdo nebude nucen stát mimo. Rychlost nebudou určovat nejpomalejší nebo nejmáhavější.

Proto budou naše návrhy založeny na stávající Unii a jejích orgánech, na metodě Společenství. Aby bylo jasno – existuje pouze jedna Evropská unie. Jedna Komise. Jeden Evropský parlament. Více demokracie, transparentnosti, odpovědnosti se nevytvoří rozmnožením institucí, které by učinilo EU ještě složitější, nepřehlednější, méně soudržnou a méně schopnou jednat.

c) Rozšíření veřejné diskuse:

Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, jde o velmi závažná rozhodnutí, která budeme muset za čas učinit.

Proto věřím, že potřebujeme seriózní diskusi mezi občany Evropy o dalším směřování.

O možných důsledcích rozdrobování, protože nezamýšleným důsledkem někdy může být nechtěná fragmentace.

O tom, čeho můžeme společně dosáhnout, neuchýlí-li se lídři k národnímu provincialismu.

Pro mobilizaci všech proevropských sil musíme využít voleb v roce 2014. Nesmíme připustit, aby populisté a nacionalisté nastolili negativistický program. Očekávám, že všichni ti, kteří sami sebe nazývají Evropany, povstanou a ujmou se iniciativy v této debatě. Mnohem nebezpečnější než skepticismus antievropanů je totiž nezájem nebo pesimismus proevropanů.

Vážený pane předsedo,

vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

5. Závěr: Je to reálné?

Shrnuto a podtrženo to, co potřebujeme, je rozhodující pakt pro dokončení hospodářské a měnové unie, který bude založen na politickém závazku k pevnější Evropské unii.

Posloupnost, kterou vám dnes nabízím, je zjevná.

Měli bychom začít tím, že pro stabilizaci eurozóny a urychlení růstu v EU jako celku uděláme vše, co je v našich silách. Komise předloží všechny nezbytné návrhy na vytvoření bankovní unie v souladu se stávajícími ustanoveními Smlouvy, přičemž již dnes jsme začali návrhem na jednotný dohled.

Zadruhé, ještě během tohoto podzimu představíme plán prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie, včetně politických nástrojů.

I v tomto případě budou všechny návrhy v souladu se stávajícími ustanoveními Smlouvy.

A zatřetí, tam, kde nebude možné postoupit vpřed podle stávajících smluv, představíme před volbami do Evropského parlamentu v roce 2014 explicitní návrhy nutných změn Smlouvy, včetně prvků pro posílení demokracie a odpovědnosti.

To je náš projekt. Projekt, který má postupný vývoj, avšak má velké ambice dovést Evropu k budoucí federaci.

Mnozí budou tvrdit, že jde o přehnaně ambiciózní a nereálný plán.

Ale ptám se vás – je možné, abychom pokračovali tak jako dosud? Je možné, abychom byli svědky toho, co pozorujeme dnes v mnoha evropských zemích? Je možné, abychom sledovali, jak daňoví poplatníci platí bankám a poté jsou nuceni vrátit bankám zastavené domy, které zaplatili, neboť si nemohou dovolit platit hypotéku? Je možné sledovat, jak v některých našich členských státech nemá práci více než polovina mladých lidí? Je možné, abychom se i nadále brodili v blátě nepřesvědčivých řešeních a pouze kupili chyby? Je možné myslet si, že můžeme získat důvěru trhů, pakliže prokazujeme tak málo důvěry jeden ve druhého?

Pro mne tato realita možná není. Takto nelze pokračovat dál.

Reálnou cestou vpřed je cesta, která nás posílí a více sjednotí. Reálné je dorovnat naše ambice úrovni před námi stojících výzev. My to můžeme dokázat! Pošleme poselství naděje našim mladým lidem. Pokud existuje zaujatost, nechť je to zaujatost pro víru. Měli bychom být hrdí na to, že jsme Evropané. Hrdí na naši bohatou a rozmanitou kulturu. Naše společnosti patří navzdory našim současným problémům mezi nejhumánnější a nejsvobodnější na této planetě.

Nemusíme se omlouvat za naši demokracii, za naše sociálně tržní hospodářství nebo za naše hodnoty. S vysokými úrovněmi sociální soudržnosti, respektem pro lidská práva a lidskou důstojnost, rovností žen a mužů a ohleduplností k našemu životnímu prostředí. Tyto evropské společnosti, se všemi svými problémy, patří mezi nejdůstojnější společnosti v lidských dějinách a my na to máme být hrdí. V našich zemích dvě či tři dívky nemusí jít do vězení za to, že zpívají a kritizují vládcu své země. V našich zemích jsou lidé svobodní a hrdí na tuto svobodu a jsou si vědomi, co pro ně svoboda opravdu znamená. V mnoha našich zemích, a to zejména v nejnovějších členských státech, mají ještě čerstvé zkušenosti s diktátory a totalitou.

Předchozí generace překonaly složitější problémy. Nyní je na této generaci, aby prokázala, že na tento úkol stačí.

Nyní je chvíle pro všechny proevropany, aby zanechali každodenních starostí a hleděli do budoucnosti. Evropská unie byla vytvořena pro zaručení míru. Dnes to znamená, že musíme uzpůsobit naši Unii tak, aby mohla čelit výzvám globalizace.

Proto potřebujeme novou filosofii pro Evropu, rozhodující pakt pro Evropu. Proto potřebujeme, aby nám cestu určovaly hodnoty, které jsou v samotném srdci Evropské unie. Věřím, že Evropa má duši. Tato duše nám může dát sílu a odhodlanost provést to, co provést musíme.

Na Evropskou komisi se můžete spolehnout. Já se spoléhám na vás, Evropský parlament. Společně jako orgány Společenství vybudujeme lepší, pevnější a jednotnější Evropu, Evropu občanů pro budoucnost Evropy, ale rovněž pro budoucnost celé planety.

Děkuji vám za pozornost.